

Tegnspråkutvalget

<https://nettsteder.regjeringen.no/tegnsprakutvalget/se-innspill/>

Oslo, 28.11.2022

Innspill til tegnspråkutvalget fra stiftelsen Signo

Innledningsvis ønsker vi å understreke at vi i stiftelsen Signo er svært takknemlige for at det er nedsatt et eget tegnspråkutvalg. Utvalget har et omfattende, men på samme tid svært viktig mandat. Vi benytter også anledningen til å takke for hyggelig besøk fra utvalget og sekretariatet i Andebu 12.9.2022.

Litt om stiftelsen Signo

Stiftelsen Signo er en ideell, diakonal stiftelse som tilbyr ulike former for velferdstjenester til døve, døvblinde og hørselshemmede. Våre tjenester er blant annet bo- og omsorgstjenester, skole- og kompetansetjenester, arbeidsmarkedstiltak, avlastning, bokollektiv for elever i videregående skole og rehabilitering. Enkelte av tilbudene retter seg mot funksjonsfriske døve, men hoveddelen av våre tilbud er til personer som har en funksjonsnedsettelse i tillegg til sitt sansetap – eksempelvis autisme, utviklingshemming eller psykiske lidelser. Det er få andre i Norge som jobber med disse gruppene, og vi vurderer derfor at vi har god oversikt over de spesielle utfordringene de har.

Signo er etter hvert en stor virksomhet. I 2021 sysselsatte vi ca. 1350 personer i til sammen 901 årsverk, og vi omsatte for 807 millioner. Vi har ca. 200 døve, tegnspråklige ansatte og er med det landets største arbeidsgiver for tegnspråklige døve. Signos tilbud har helt siden oppstarten i 1898 vært basert på norsk tegnspråk. Vi har et svært solid opplegg for tegnspråkopplæring av ansatte som ikke kan tegnspråk før de blir ansatt, og for ansatte som har behov for å videreutvikle sin tegnspråkkompetanse. Det betyr at Signo er en viktig arena for norsk tegnspråk. Vi ønsker også å understreke at vår forretningsmodell har en fin, dobbel bunnlinje: Fordi vi tilbyr velferdstjenester til tegnspråklige døve, sysselsetter vi også tegnspråklige døve.

Utfordringer vi ser

Det viktigste for oss i Signo å løfte til Tegnspråkutvalget er at vi observerer at offentlige myndigheter har svært ulike holdninger til det å skulle tilby tjenestemottakere et tilbud som er på deres eget språk. Dette gir seg ulike utslag:

1. Mange av våre avtaler om bo- og omsorgstilbud er enkeltavtaler med en og en kommune. Norske kommuner er svært ulike i størrelse og kompetansesammensetning,

Grenseløs tro på menneskets muligheter ●●●

og det er et fellestrekk at de fleste av dem sjelden har innbyggere som er i vår målgruppe. Vi har de siste årene hatt flere saker der tjenestemottaker selv og pårørende ønsker et tilbud gjennom Signo, men hvor hjemkommunen vurderer at de selv kan lage et tilfredsstillende tilbud. Vår antagelse er at dette bygger på en manglende forståelse av hva det krever å lære seg tegnspråk på et nivå som muliggjør at tjenesten som leveres er god nok.

Eksempel på slike saker som har vært omtalt i media:

https://www.nrk.no/vestland/karl-hakon-matte-flytte-mot-sin-vilje_-fordi-han-bur-i-feil-kommune-1.14687987

<https://www.dagbladet.no/nyheter/dove-alethia-21-bor-blant-demens-og-psykiatri/71494854>

Kanskje kan en lov- eller forskriftsfesting av rettigheten til helse- og velferdstjenester på tegnspråk være en mulighet.

2. Vi tilbyr et bredt spekter av velferdstjenester til en ganske smal brukergruppe. I anbudskonkurranser er det krevende. Ofte er vi i en situasjon hvor ansatte i offentlig sektor som utformer konkurransegrunnlag ikke har noen kjennskap til tegnspråk i det hele tatt. Det betyr at våre målgrupper ikke nevnes, og at vår spesialkompetanse ikke vektlegges i vurderingen av de ulike tilbudene – rett og slett fordi det krever kunnskap og forståelse å anerkjenne den kompetansen vi har. Anbud er velegnet når man skal anskaffe tjenester som skal være relativt like for mange mottakere, men vår brukergruppe blir lett borte i mengden i slike prosesser.
Ett eksempel er arbeidsmarkedstiltakene Avklaring og Oppfølging, som NAV anskaffer ved anbud. Her har vi tradisjonelt hatt en god dialog med de som jobber med dette i Oslo og Vestland. Da har de bygget kompetanse som gjør at de forstår behovet for en egen tjeneste for våre brukergrupper. Dette er imidlertid ingen selvfølge. Vi ser at NAV andre steder i landet ikke har den samme innsikten, og følgelig ikke etterspør et eget tilbud. Dette medfører at tilbudet tegnspråklige døve arbeidssøkere får, vil variere med hvor i landet de bor.
Måten offentlig sektor kjøper inn tjenester på, kan følgelig være med på å begrense tilgangen til språklig likeverdige tjenester for våre brukergrupper.
3. Skoletilbudet vårt er i en særstilling. Signo grunn- og videregående skole AS tilbyr et tegnspråklig, spesialpedagogisk tilbud, og er unikt i sitt slag. Alle elevene ved skolen har en grad av hørselsnedsettelse i kombinasjon med en eller flere andre funksjonsnedsettelse, eller de er døvblinde. Signo har drevet skole for disse gruppene helt fra 1948. Høsten 2022 har skolen 30 elever, og selv om tilbudet er svært lite har det stor betydning for de som er elever. Vi har utfordringer med finansieringen av skoletilbudet, fordi den delen av finansieringen vi får over statsbudsjettets kapittel 227, post 78 ikke har vært indeksregulert siden årsskiftet 2019/2020. Vi jobber politisk med dette, men vurderer at det også kan være en sak for tegnspråkutvalget i et rettighetsperspektiv. Ta gjerne kontakt dersom dere ønsker utfyllende informasjon om dette.

4. Tolk på arbeidsplass er av stor betydning for oss, og vi har om lag 50 ansatte tegnspråk tolker på fire ulike lokasjoner. Som arbeidsgiver for en stor gruppe tegnspråklige døve, og med en ambisjon om at flere i denne gruppen skal inn i lederstillinger, er tilgangen til faste og kjente tegnspråktolker gjennom ordningen Tolk på Arbeidsplass svært viktig. Vi opplever i hovedsak god dialog med NAV om dette, men ser at det er noen spørsmål som bør avklares. Eksempelvis har de en standardformulering om at tolkenes lønn skal godkjennes av NAV ved tilsetning. Det er en rar konstruksjon, siden Signos virksomheter (med unntak av Signo Dokken AS og Signo Rycon AS) er tariffbundne medlemmer i Virke. Det innebærer at vi ikke kan la NAV fastsette lønnen til være ansatte, det ville i fall kunne være et brudd på tariffavtalen. Vi er i konstruktiv dialog med NAV om dette, og har tro på at det løser seg. Fordi tilgangen til tolk er så viktig – spesielt for de ansatte som skal kommunisere med eksterne – velger vi likevel å understreke viktigheten av TPA.

Oppsummeringsvis er Signos viktigste innspill til tegnspråkutvalget at det er viktig at de som er tegnspråklige døve, og i tillegg er i behov av ulike velferdstjenester, ikke glemmes. Dette er sårbare grupper, og mange er bosatt i eller kommer fra kommuner hvor de ansatte har begrenset kjennskap til og kompetanse om døve og tegnspråk. For disse gruppene vil en rettighetsfesting av det å få tjenester på sitt eget språk være viktig for å sikre deres livskvalitet.

Vi i Signo ønsker utvalget lykke til på «oppløpssiden» og stiller selvfølgelig gjerne opp dersom dere ønsker å gå mer i dybden på noen av de temaene vi har tatt opp.

Vennlig hilsen
stiftelsen Signo

Hege Farnes Hildrum
generalsekretær